

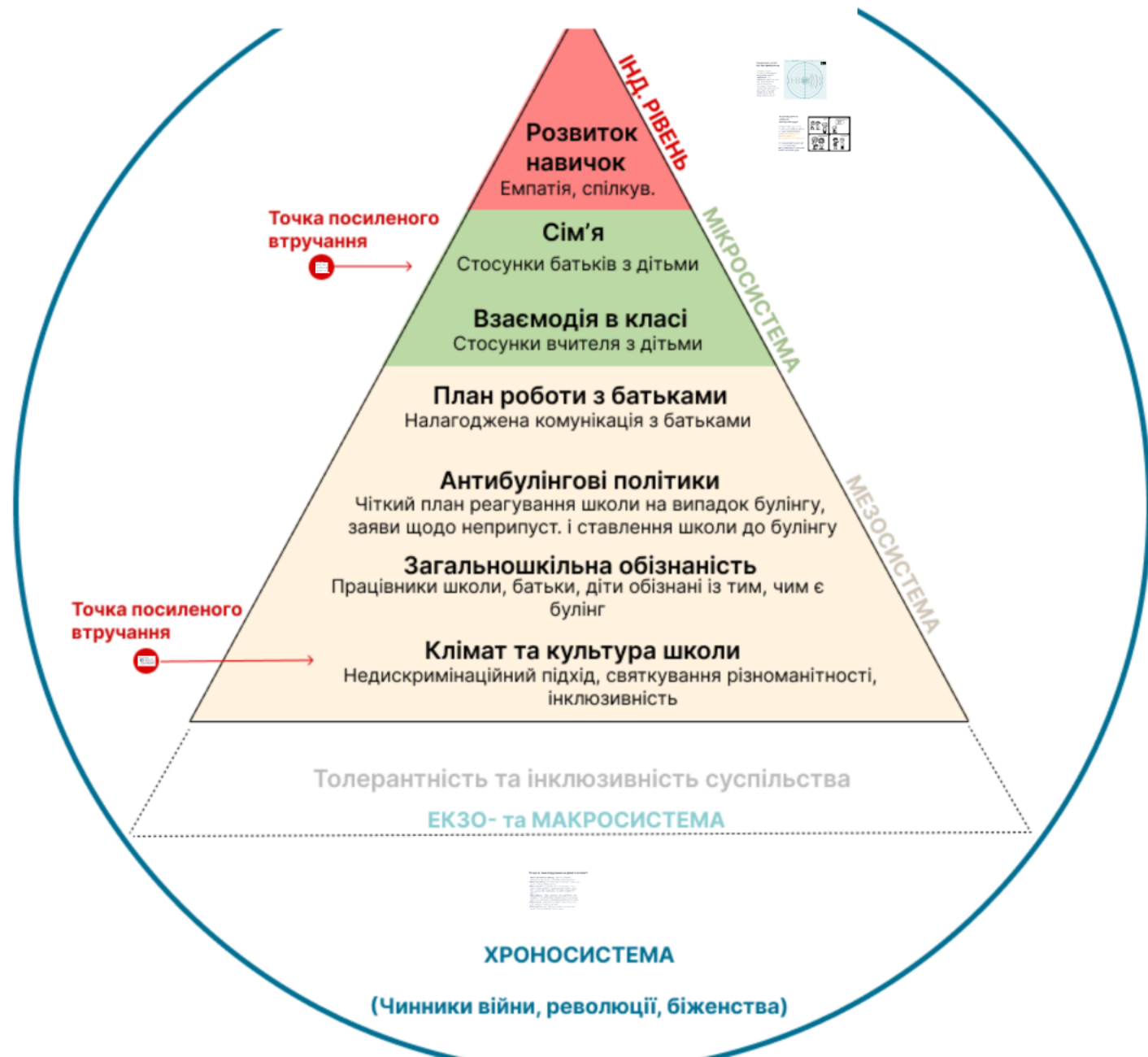
Булінг. Системний підхід

Новий погляд на булінг

Розбираємося з поняттями.
Що таке булінг?

Системний підхід

Булінг, це...

«Людина зазнає булінгу, коли вона піддається, **неодноразово** і протягом певного часу, **негативним діям** із боку однієї чи кількох інших осіб, і їй чи йому **важко захистити себе**»

Характеристики булінгу

Повторюваність
(систематичність)

Біль

Дисбаланс сил

+ **Зловмисність** (іноді цей термін не озвучують, але, по факту, він наявний завжди)

Характеристики булінгу

Повторюваність

(систематичність)

Біль

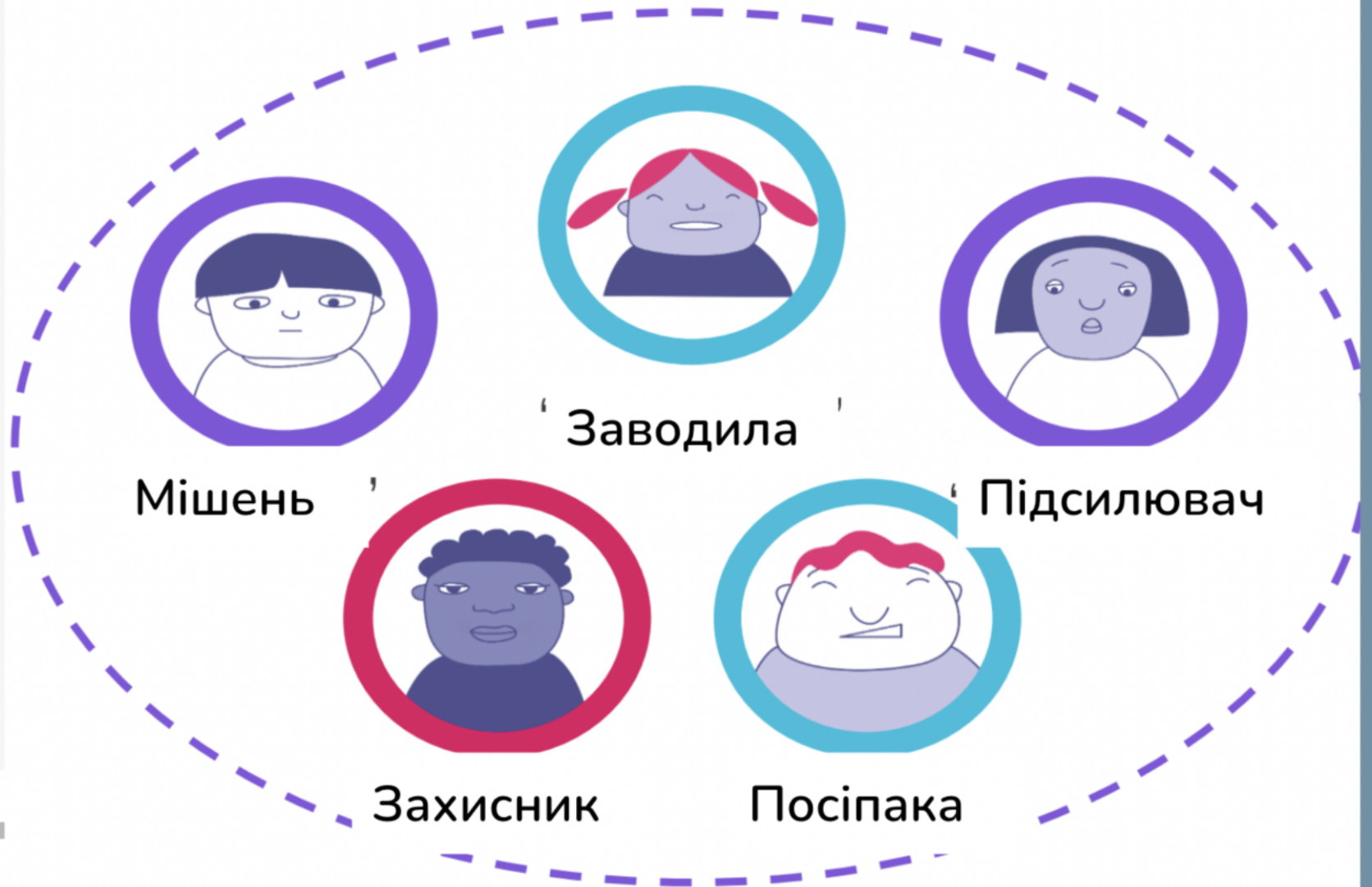
Дисбаланс сил

+ **Зловмисність** (іноді цей термін не озвучують, але, по факту, він наявний завжди)

Ролі в булінгу

Сторонній

Ролі детальніше

1. **Мішень** — той або та, кого булять.
 2. **Заводила, агресор** — той або та, хто булить.
 3. **Підсилювач** — той, хто заохочує Заводилу. Дитина може підбадьорювати, але сама не долучається до цькування.
 4. **Посіпака** — той чи та, хто безпосередньо залучений до булінгу, але не очолює та не ініціює його.
 5. **Захисник** — той чи та, хто вступається за мішень булінгу і спиняє або соромить тих, хто цькує.
 6. **Аутсайдер** — той чи та, хто ніяким чином не залучений у процес булінгу.
- Найпоширенішими ролями учасників є аутсайдер, підсилювач та захисник.

Спрямовувати заходи виключно на дві ролі — так званих “мішень” та “заводилу” — неефективно. Булінг це груповий процес, його уможливорює група, а отже й працювати треба з усією групою.

Зусилля мають бути спрямовані на те, аби якомога більше дітей **перейшли в роль “Захисника”**.

Булінг - це системна проблема

А отже втручання має бути системне

Україна

- Булінг — проблема двох сторін: кривдника та мішені;
- Булінг стається, бо з кривдником щось не так;
- Відповідальність за булінг лежить на кривднику та батьках; іноді — на мішені.

Країни з доказовим підходом

- Булінг — “збій” у роботі групи;
- Булінг стається, коли клімат школи чи її організаційна культура уможлиблює його;
- Відповідальність за булінг лежить на закладі освіти;

ЗАГАЛЬНОШКІЛЬНИЙ ПІДХІД!

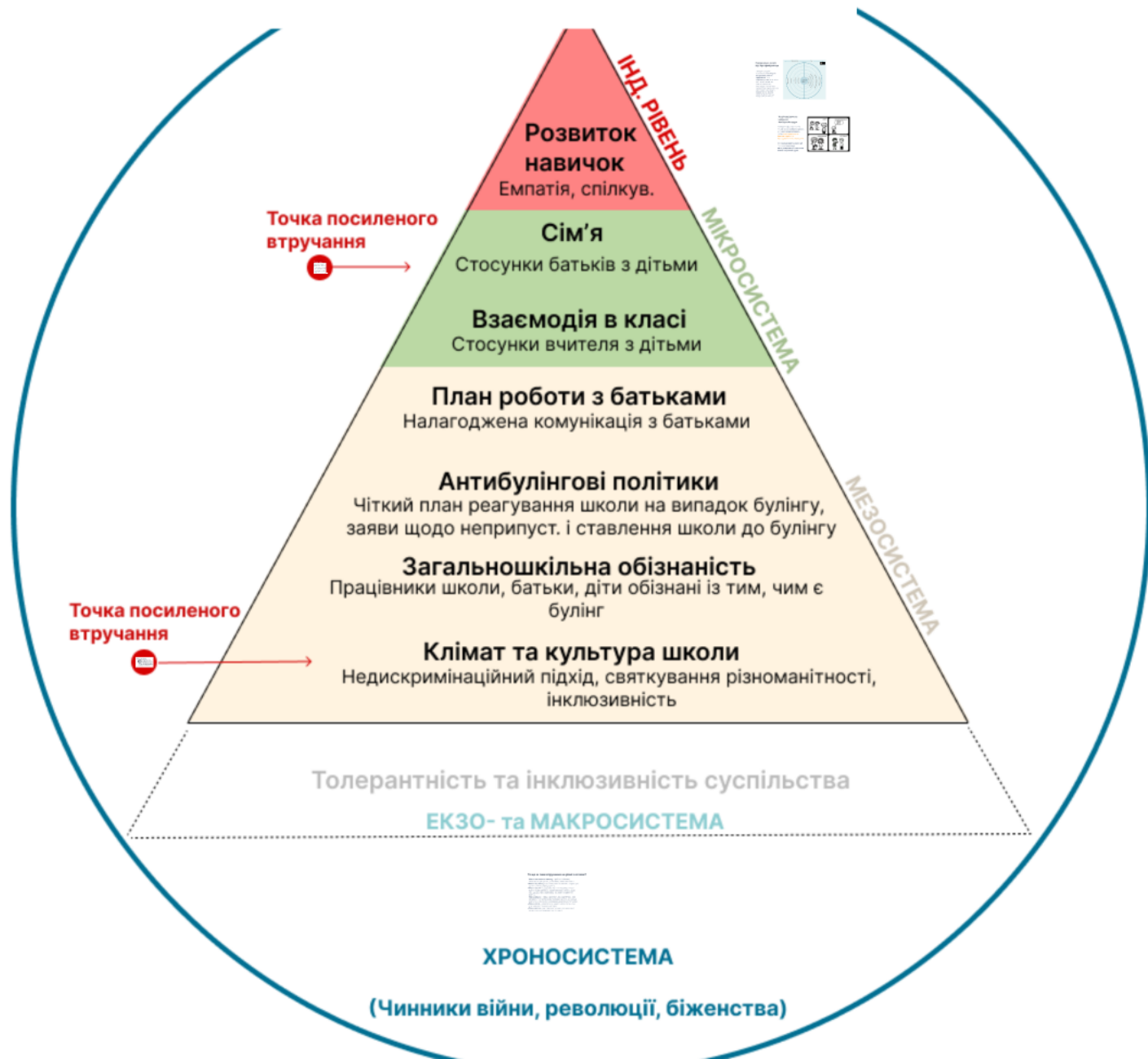
Булінг. Системний підхід

Новий погляд на булінг

Розбираємося з поняттями.
Що таке булінг?

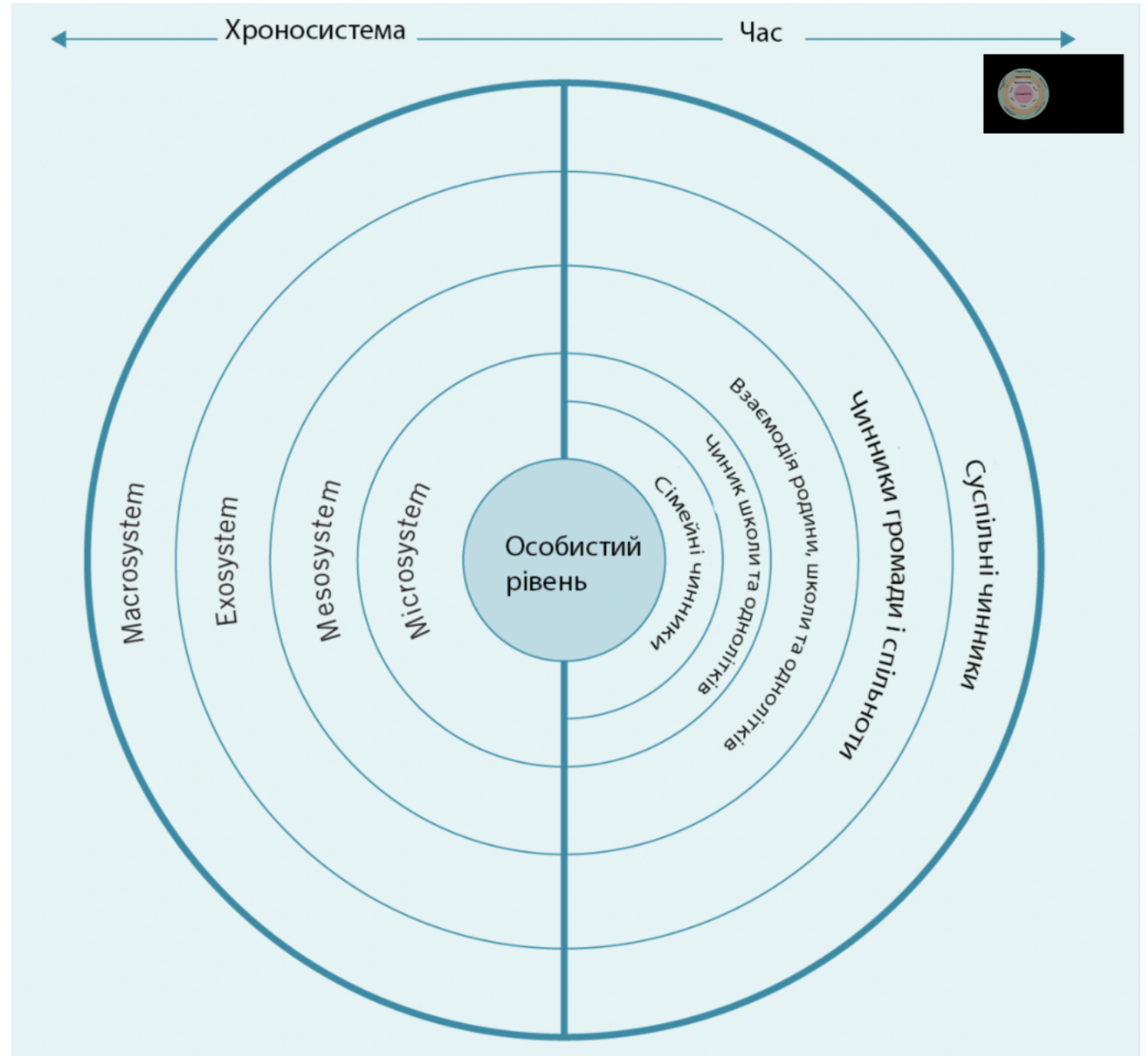

Системний підхід

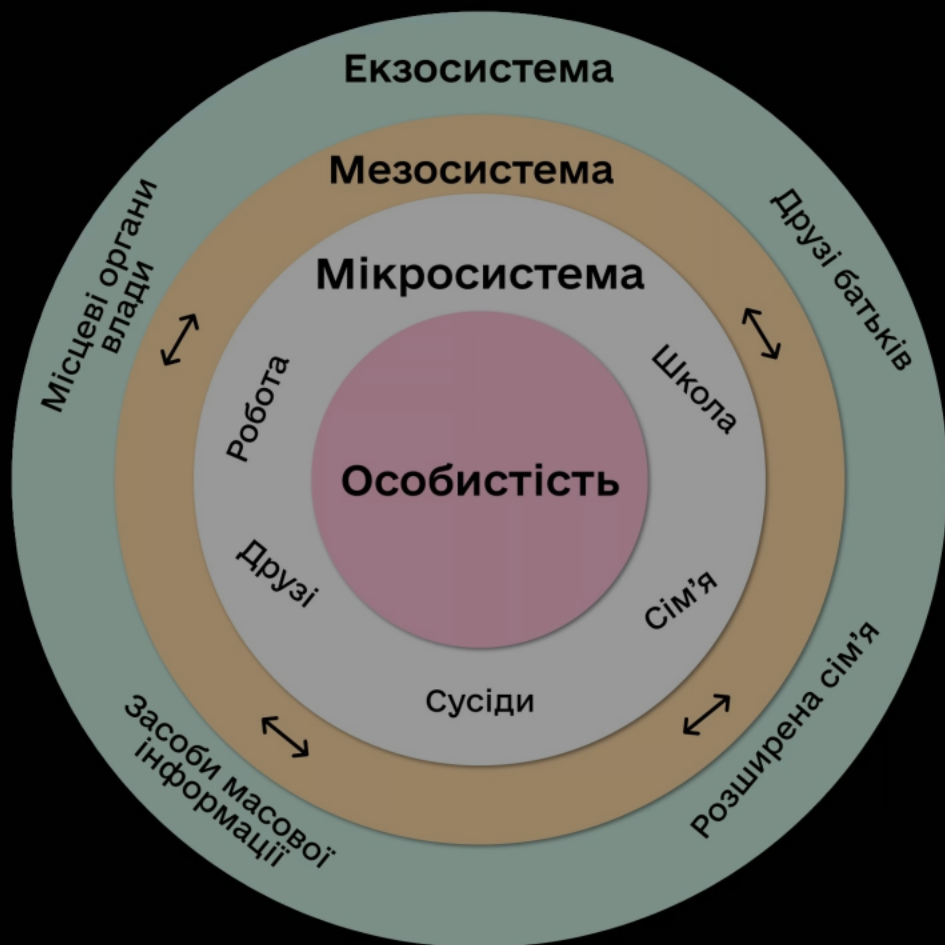

Екоосоціальна теорія Юрі Бронфенбреннера

Поведінка людини визначається **взаємодією між різними рівнями середовища** – від найближчого оточення, як-от сім'я, друзі, колеги, до ширших соціальних, економічних і культурних систем. Його модель пояснює, чому ті самі люди можуть поводитися по-різному залежно від контексту, у якому вони опинилися.

Теорія соціального навчання Альберта Бандури

Поведінка формується не тільки через особистий досвід, а й **через моделювання** – тобто **спостереження за іншими людьми та наслідування їхньої поведінки**.

Ми **схильні повторювати дії** тих, кого **вважаємо авторитетами** або **частиною нашої соціальної групи**.

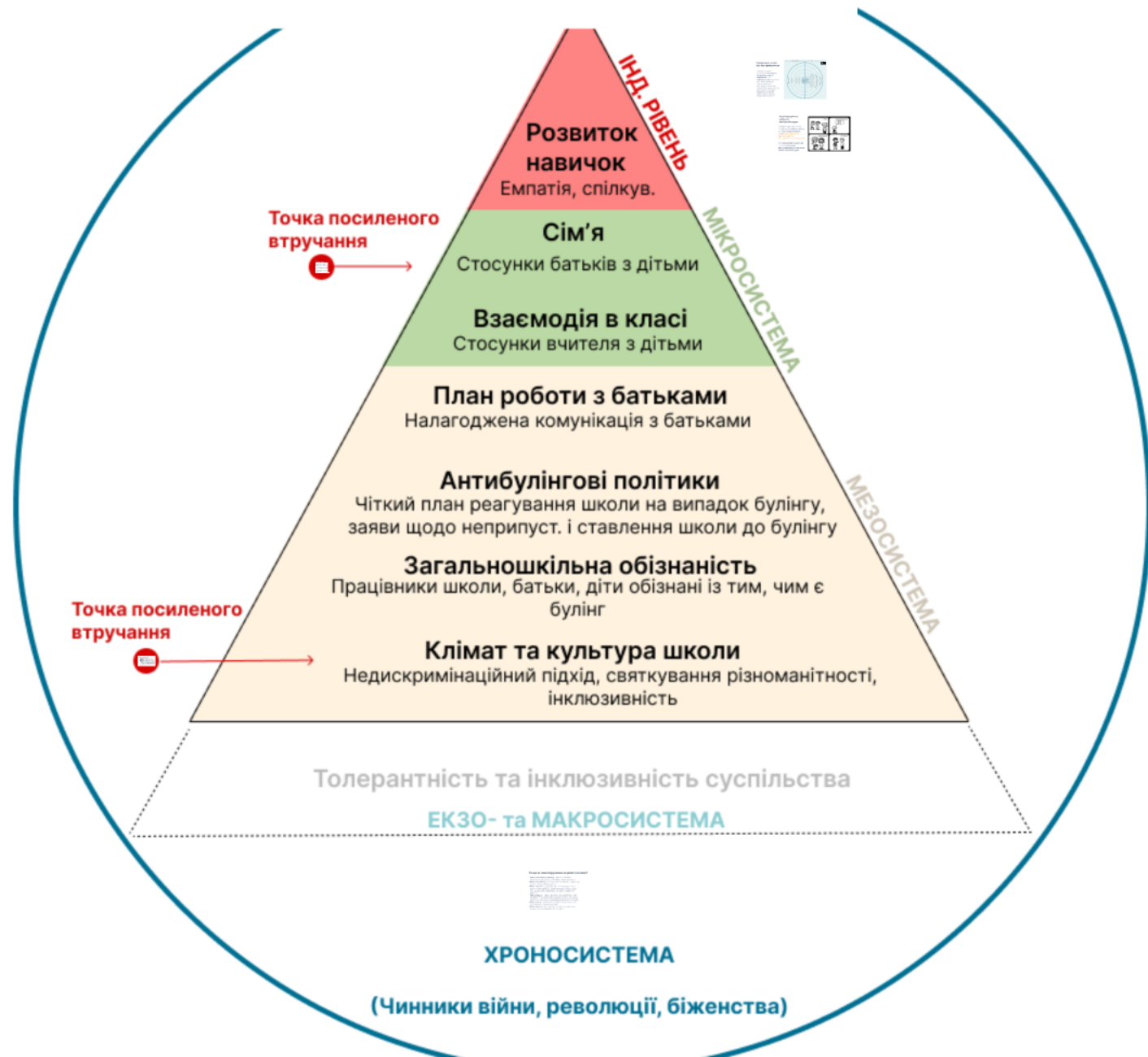
Булінг. Системний підхід

Новий погляд на булінг

Розбираємося з поняттями.
Що таке булінг?

Системний підхід

Учитель - учень

Булінг — це **інструмент здобуття статусу**. Якщо вчитель недолюблює, або перебуває в конфлікті з певною дитиною або демонструє до неї упереджене ставлення, то це **понижує статус** дитини в очах однолітків.

У підлітковому віці для дитини статус є дуже важливим. Тому:

- або дитина з пониженим статусом намагається здобути собі його за допомогою цькування (бо булінг дає механізми здобуття статусу)
- або дитину з низьким статусом починають цькувати, бо так влаштована групова взаємодія — цюкають найслабших і тих, у кого немає соціальної підтримки

Підлітки, які мають **тісні, теплі** (не панібратські!) стосунки з учителями, **менш схильні до булінгу**.

Що робити освітянину?

[illegible]

Що робити освітянину?

- Бути з учнями **твердими**, але **не жорсткими**. Бути **справедливими** і **дотримуватися слова**.
- Панібратство та **вседозволеність** призводять до **булінгу** так само, як і **надмірна жорсткість** та авторитаризм.
- Стати тим, до кого будь-який **учень може прийти за порадою та розрадою**, не відмахуватися від дитячих проблем.
- В жодному разі **не демонструвати**, що хтось із учнів **не подобається**. Не виділяти тих, хто подобається
- Демонструвати, що **приймаєте учнів із будь-якими особливостями**. Сприймати навіть незручні особливості як виклики, що долає дитина, а не як “вади”.
- Позиція вчителя щодо дітей з викличною поведінкою — не покарати, а допомогти розібратися.
- Знову і знову чітко висловлюйте свою позицію щодо булінгу і того, що він неприпустимий. Якщо з дітьми довірливі стосунки, то вони будуть схильні не цькувати (навіть якщо дуже хотітимуть), просто аби не розчаровувати вчителя.

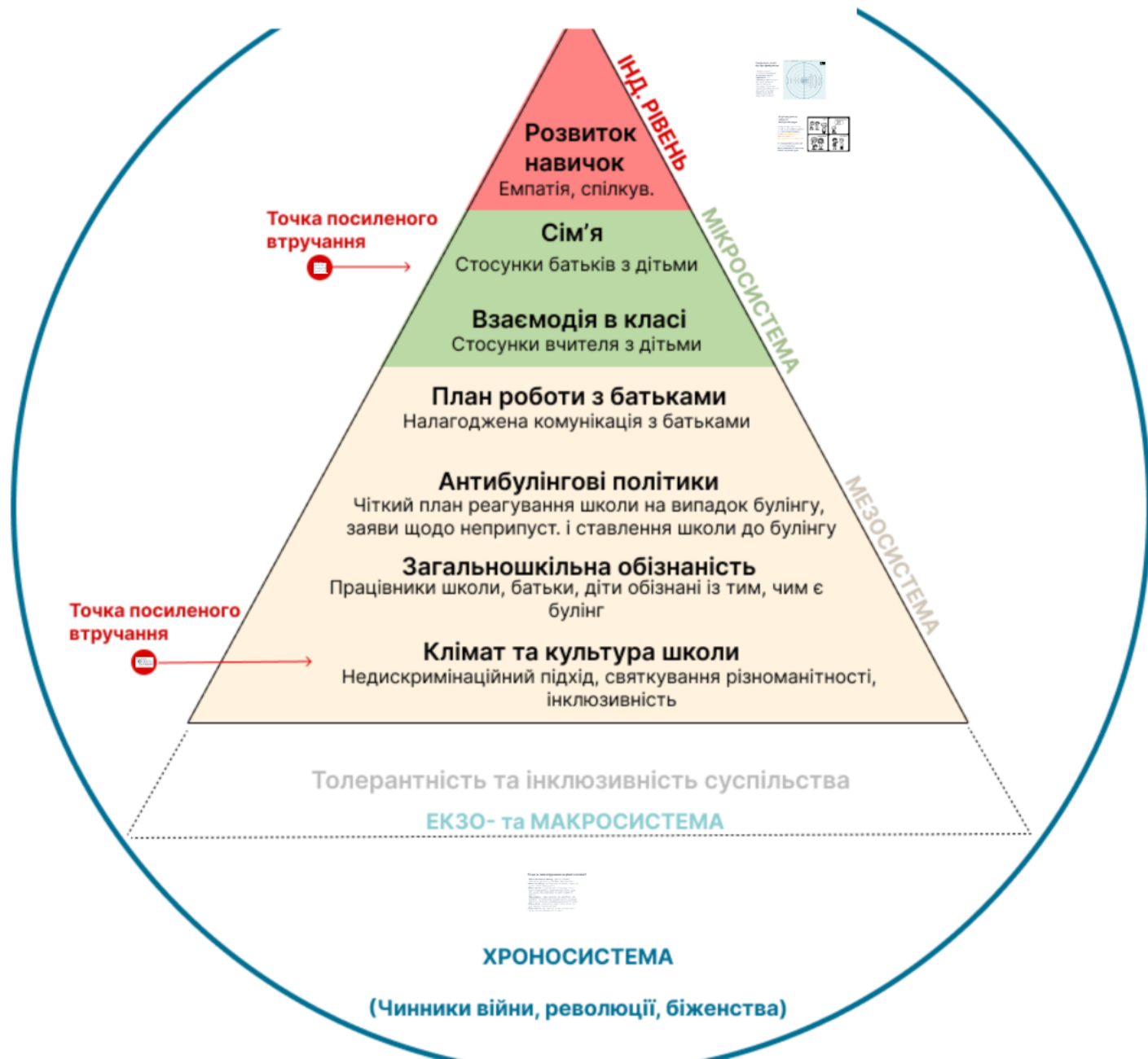
Булінг. Системний підхід

Новий погляд на булінг

Розбираємося з поняттями.
Що таке булінг?

Системний підхід

Шкільні політики:

- Вони написані зрозумілою дітям мовою, бажано — разом із ними.
- Вони містять:
 - визначення булінгу;
 - загальношкільну згоду і твердження про неприпустимість булінгу;
 - порядок реагування на випадки булінгу;
 - розроблені системи анонімного сповіщення про булінг (доступна всім скринька для повідомлень, емейл, контактна особа), відомі кожній дитині в школі;
 - визначену компетентну контактну особу, з якою можна поговорити про булінг (ця особа має пройти додаткові тренінги з протидії булінгу);
 - загальну домовленість як частину шкільної культури про неприпустимість мови ворожнечі, дискримінації, про важливість того, як добре, що всі люди різні.

То що ж таке втручання на рівні системи?

- **Рівень навчального закладу** — робота з кліматом, атмосферою, ритуалами, цінностями, символами школи.
- **Рівень персоналу** — увесь персонал обізнаний з теорією про рушійні сили та природу булінгу.
- **Рівень політик** — розроблені політики неприпустимості булінгу та дискримінації, вироблення нових бачень щодо того, що дає учневі статусність і прийняття. Прийняття політик.
- **Рівень родини** — батьки розуміють природу булінгу, його механізми та способи реакції залежно від ролі, що виконує їхня дитина. Школа має налагоджену взаємодію з батьками.
- **Рівень класу** — атмосфера та цінності класу, статусність в класі, довірчі стосунки з учителем.
- **Рівень дитини** — напрацьовуються навички комунікації, ненасильницької взаємодії, емпатичності

Розбираємося з поняттями. Що таке булінг?

Булінг, це...

«Буліно» зазнає булінгу, коли вона
піддається **нещадно** і **протягом**
довгого часу, **негативним** діям з
бульових намірів і намірів і в
такі **важко** захистити себе»

Булінг — це...

- це не випадок, а систематична поведінка
- це не жарт, а реальна загроза
- це не самогубство, а реальна загроза

Ролі детальніше

1. **Мишень** — це людина, яка булінг.
2. **Заводила** — це людина, яка булінг.
3. **Пасивован** — це людина, яка булінг.
4. **Захисник** — це людина, яка булінг.
5. **Посілка** — це людина, яка булінг.

Сторонній — це людина, яка булінг.

Мишень — це людина, яка булінг.

Заводила — це людина, яка булінг.

Пасивован — це людина, яка булінг.

Захисник — це людина, яка булінг.

Посілка — це людина, яка булінг.

